

**IZVJEŠTAJ O RADU
ISPITNOG CENTRA
ZA 2018. GODINU**

1. AKTIVNOSTI ISPITNOG CENTRA U 2018. GODINI	3
2. MATURSKI I STRUČNI ISPIT 2017/18. GODINE	3
2.1 <i>Priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita 2018</i>	3
2.2 <i>Aktivnosti tokom realizacije maturalnog i stručnog ispita</i>	4
2.3 <i>Analiza rezultata</i>	6
2.4 <i>Priprema i realizacija maturalnog ispita iz izbornih predmeta i stručnog ispita iz stručno-teorijskog predmeta i stručnog rada</i>	7
3. EKSTERNA PROVJERA ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE	7
4. TESTIRANJE UČENIKA NA KRAJU DRUGOG CIKLUSA	9
5. DRŽAVNO TAKMIČENJE ZNANJA	9
6. REALIZACIJA PISA 2018 GLAVNOG TESTIRANJA	10
7. REALIZACIJA TIMSS 2019 PROBNOG TESTIRANJA	11
8. PROVJERA ZNANJA CRNOGORSKOG JEZIKA ZA PRIJEM U CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO	11
9. NACIONALNE STRUČNE KVALIFIKACIJE	11
10. OSTALE AKTIVNOSTI	12

1. AKTIVNOSTI ISPITNOG CENTRA U 2018. GODINI

Godišnjim programom rada Ispitnog centra za 2018. godinu planirane su i realizovane sljedeće aktivnosti:

- priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita,
- priprema i realizacija eksterne provjere znanja učenika na kraju III ciklusa osnovne škole,
- priprema, realizacija i analiza rezultata testiranja učenika na kraju drugog ciklusa na osnovu eksterno pripremljenih zadataka,
- priprema, realizacija i analiza rezultata državnog takmičenja u znanju,
- priprema i realizacija testiranja PISA 2018,
- priprema i realizacija TIMSS 2019 probnog testiranja
- provjera znanja crnogorskog jezika za prijem u crnogorsko državljanstvo.

2. MATURSKI I STRUČNI ISPIT 2017/18. GODINE

2.1 Priprema i realizacija maturalnog i stručnog ispita 2018.

U školskoj 2017/2018 godini maturalni i stručni ispit se polagao na sljedeći način:

- Ispit iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti usklađen je sa revidiranim Ispitnim katalogom.
- Obavezni predmeti maturalnog, odnosno opšteobrazovni predmeti stručnog ispita polažu se u organizaciji Ispitnog centra.
- Izborni predmeti u gimnazijama, odnosno stručno-teorijski predmeti u stručnim školama polažu se usmeno pred Ispitnom komisijom koju imenuje škola, a po ispitnim pitanjima koje priprema Ispitni centar.
- Članom 84 stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju („Službeni list RCG 64/02, 49/07, „Službeni list CG 45/10, 39/13 i 47/17 Ministarstvo prosvjete propisuje način i postupak polaganja praktičnog, završnog, stručnog i diplomskog ispita.
- Na osnovu člana 84 stav 2 Zakona o stručnom obrazovanju ("Službeni list RCG", br. 64/02 i 49/07 i "Službeni list RCG", br. 45/10 i 39/13), Ministarstvo prosvjete donijelo je Pravilnik o načinu i postupku polaganja stručnog ispita za učenike koji ne nastavljaju obrazovanje.
Učenik koji ne nastavlja obrazovanje polaže stručni ispit u organizaciji stručne škole na način i po postupku propisanim ovim Pravilnikom.

U cilju priprema eksternog ispita obavljene su opsežne pripreme koje su obuhvatile i komunikaciju sa školama.

Kalendar maturalnog i stručnog ispita je odredilo Ministarstvo prosvjete i nauke. U skladu sa kalendarom, maturalni/stručni ispit iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti je održan 21. aprila, ispit iz stranog jezika 1. juna, a iz matematike 2. juna 2018. godine, a Ispitni centar ga je dopunio svojim aktivnostima. U njemu se pored termina za ispit nalaze i termini kada se objavljuju preliminarni i konačni rezultati, kao i termini kada se može izvršiti uvid u test i uložiti prigovor, ako za to postoje opravdani razlozi.

Ispitni centar kontinuirano radi na dopunjavanju **baze podataka**, koji se tiču škola, osoblja, učenika, ispita, rezultata testiranja...

U skladu sa zahtjevima, školski koordinatori navedene podatke šalju Ispitnom centru poštujući dinamiku iz važećeg Pravilnika. Kreirani su odgovarajući formulari, koji su vremenom modifikovani kao i način slanja školama. Formulari sadrže osnovne podatke o učeniku, obrazovni program koji pohađaju, jezik na kojem se školuju, predmete koje biraju i druge relevantne podatke. Formulari se mogu naći na web stranici Ispitnog centra i školski koordinatori ih mogu preuzeti.

➤ Prilagođavanje obrazovne tehnologije za djecu s posebnim obrazovnim potrebama

Kako učenici s posebnim obrazovnim potrebama, koji su usvojili sadržaje propisane programom, nijesu uvijek u mogućnosti da na uobičajen način (test) pokažu svoja postignuća, Ispitni centar vrši prilagođavanje ispitne tehnologije kao i uslova i procedura za polaganje. Prilagođavanjem ispitne tehnologije, koja neće ugroziti valjanost i objektivnost ispita, nastoje se ukloniti prepreke da učenik pokaže stečeno znanje. Prilagođena ispitna tehnologija treba da bude omogućena učenicima koji tokom cjelokupnog školovanja ili dužeg razdoblja imaju posebne obrazovne potrebe i onima kod kojih je do promjena u zdravstvenom stanju, koje uslovljavaju prilagođavanja u polaganju ispita, došlo u skorije vrijeme a o tome imaju potrebnu medicinsku dokumentaciju.

Prilagođavanje ispitne tehnologije uključuje: pristupačnost prostora za sprovođenje ispita uz posebna pomagala, posebnu/prilagođenu opremu, prilagođeni ispitni materijal, izuzeće od dijela ispita koji učenik zbog vrste i stepena teškoće u razvoju ne može polagati uz pomoć ličnog pomagača (npr. slušanje za gluvu djecu), produženo vrijeme za polaganje ispita...

Prilagođavanja ispitne tehnologije zavise od vrste ispita i vrste i stepena teškoće u razvoju ili mentalnom zdravlju učenika. Za svaki ispit i svakog učenika treba napraviti individualnu listu prilagođavanja ispitne tehnologije. Potrebno je takođe provjeriti zna li učenik koristiti posebnu opremu koja je predložena.

Za svaki ispit i svakog učenika treba napraviti individualnu listu prilagođavanja ispitne tehnologije.

Prilagođavanje uslova eksternog stručnog ispita urađeno je za četiri učenika, eksternog maturalnog ispita za tri. Prilagođavanje testova je rađeno u Ispitnom centru a prilagođavanje uslova u školama.

Saradnja sa školama

Aktivnosti Ispitnog centra zasnivaju se na permanentnoj saradnji sa školama. Uloga svih zaposlenih u školi je važna u različitim segmentima realizacije ispita. Navodimo neke za koje su urađena uputstva.

Uloga **direktora** škole definisana je na sastancima s direktorima srednjih škola, a nalazi se u Uputstvima za realizaciju maturalnog i stručnog ispita.

Veliki dio obaveza i odgovornosti u školi imaju **školski koordinatori**, koji su obučeni da mogu pružiti sve informacije kako test-administratorima tako i svim zaposlenim u svojoj školi i time čitav proces učiniti kvalitetnijim.

Obuke za novouključene test-administratore održali su školski koordinatori koje je ranije obučio Ispitni centar.

Kontinuirana razmjena informacija bila je Ispitnom centru smjernica za podizanje kvaliteta pripreme i realizacije ispita i olakšavanje rada svih koji su uključeni u te procese.

Realizaciju ispita u učionicama koje su posebno prilagođene za maturalni i stručni ispit, omogućilo je učešće **test-administratora** koje predlažu škole, a Ispitni centar odobrava njihovo učešće.

Na ispitima maturalnog i stručnog ispita u svakoj ispitnoj prostoriji dežurao je test-administrator. Uloga test-administratora definisana je u Uputstvima za test-administratore i obuhvata saradnju s Ispitnim centrom i školskim koordinatorom.

Priprema test-materijala

Za junski rok su pripremljena po 4 testa iz obaveznih predmeta na maturalnom i stručnom ispitu. Testovi su standardizovani, rađeni na osnovu Ispitnog kataloga. Ispitni zadaci izabrani su iz baze otkupljenih zadataka, tako da su autori testova timovi predmetnih stručnjaka.

Učenici su dobili test uz koji su dobili i list za odgovore na koji upisuju svoja rješenja za zadatke zatvorenog tipa. Iz stranih jezika su pripremljeni CD-ovi za oblast slušanja.

Za svaki test pripremljena je shema za ocjenjivanje, koja je uz test objavljena na sajtu Ispitnog centra dva sata nakon završetka ispita. Testovi iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i iz Albanskog jezika i književnosti ujednačeni su u najvećoj mogućoj mjeri, zbog uporedivosti ocjena, težine zahtjeva i istovjetnosti kompetencija koje se stiču izučavanjem maternjeg jezika. Savjetnici iz Ispitnog centra su to postigli davanjem iste slobodne teme kod eseja.

Iz istih razloga su usaglašeni testovi iz stranih jezika u pogledu testiranih jezičkih vještina, jezičkih nivoa i tipova zadataka.

Za učenike koji pohađaju nastavu na albanskom jeziku preveden je sav pripremljeni test-materijal.

2.2 Aktivnosti tokom realizacije maturalnog i stručnog ispita

Priprema i realizacija eksternog dijela maturalnog i stručnog ispita sprovedena je od strane Ispitnog centra prema unaprijed definisanim pravilima.

➤ Ocjenjivanje

Ocjenjivanje se sprovodilo po unaprijed definisanim procedurama koje treba da obezbijede objektivnost, transparentnost i pouzdanost.

➤ Određivanje granica za ocjene

Ispitni centar je imenovao komisije za odlučivanje o granicama za ocjene na maturalnom i stručnom ispitu u junskom roku školske 2017/18. godine. Vodio se računa da komisije čine kompetentni članovi (predstavnik Univerziteta, Zavoda za školstvo, Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva i eminentni profesori gimnazija, odnosno srednjih stručnih škola).

Komisije su usaglašavanje o granicama za ocjene radile na osnovu modifikovanog Angoffovog metoda.

Nakon ocjenjivanja i preliminarne statističke obrade, Državna maturalna komisija usvojila je konačne granice za ocjene koje važe i za avgustovski i januarski rok.

Izbor i obuka ocjenjivača

Ocjenjivanju prethodi obuka na kojoj se ocjenjivači upoznaju s testom, shemom za ocjenjivanje i opštim pravilima koja se moraju poštovati. Nakon toga se ocjenjuje uzorak karakterističnih učeničkih odgovora po svakom zadatku, odnosno zahtjevu eseja. Za potrebe obuke izabrano je 30 testova koje je svaki od ocjenjivača ocijenio. Cilj obuke je usaglašavanje ocjenjivača i dopuna sheme za ocjenjivanje na osnovu neočekivanih a tačnih odgovora.

Tek poslije usaglašavanja kriterijuma i dopune sheme počinje ocjenjivanje.

Ocjenjivanje testova

Test koji dobija ocjenjivač na naslovnoj strani ima samo šifru učenika bez podataka o imenu kandidata i školi iz koje dolazi. Svaki test ocjenjuju po dva ocjenjivača, nezavisno jedan od drugoga. Ocjenjivačima nije dozvoljeno da bilo šta pišu po testu, već bodove po zadacima/zahtjevima unose u list za ocjenjivače, koji je pripremljen u skladu sa strukturom svakog testa posebno.

Treće ocjenjivanje rađeno je kada su razlike među ocjenjivačima uticale na konačnu ocjenu.

Broj angažovanih ocjenjivača po predmetima dat je u tabeli 1.

Tabela 1 - Broj ocjenjivača po predmetima

Naziv predmeta	Broj ocjenjivača
Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	28
Albanski jezik i književnost	5
Matematika	16
Engleski jezik	70
Ruski jezik	4
Francuski jezik	2
Njemački jezik	2

Ocjenjivanje maturalnog i stručnog ispita nakon obuke trajalo je od 22. aprila do 15. juna 2018. godine. Ocjenjivanje iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti trajalo je od 21. aprila do 28. maja 2018. godine

Po istoj proceduri organizovano je ocjenjivanje u januarском i avgustovskom roku. Pošto je za ovaj ispitni rok prijavljeno manje kandidata, angažovan je manji broj ocjenjivača.

➤ Prigovor na ocjenu

Nakon završenih ispita, poštujući kalendar ispita, učenici su imali mogućnost uvida u test dan nakon objave rezultata ispita, poslije čega su, istog dana, mogli da ulože prigovor. Rješavanje prigovora bilo je povjereno odgovarajućoj Komisiji, u čijem sastavu su bili profesori gimnazija i srednjih stručnih škola, dva dana nakon uloženog prigovora. Odluka Komisije bila je konačna. Konačne ocjene poslate su školama elektronskom poštom, istog dana kada su i objavljene na sajtu Ispitnog centra. Poslate su i štampane potpisane verzije rezultata školama.

TEST IZ CRNOGORSKOG-SRPSKOG, BOSANSKOG, HRVATSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI I ALBANSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

Struktura testa iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i Albanskog jezika i književnosti školske 2017/18. godine

Struktura testa iz Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti i Albanskog jezika i književnosti usklađena je sa revidiranim Ispitnim katalogom. Test se sastoji od 30 zadataka/pitanja. Prvih 29 zadataka odnosi se na čitanje i razumijevanje funkcionalnog teksta, na jezik i književnost. U gimnaziji 30. zadatak sastoji se od pisanja eseja, a u stručnoj školi od izrade funkcionalnog teksta.

Izradom (1-29) zadataka/pitanja učenik treba da pokaže da

- razumije sadržaj i namjenu neumjetničkog teksta/sadržaj i značenje umjetničkog teksta
- poznaje i koristi književnoistorijske i književnoteorijske termine
- umije da analizira tekst (odlomak ili rečenicu)
- poznaje gramatička i pravopisna pravila.

Pisanjem eseja učenik treba da pokaže da

- razumije temu
- zna da na osnovu datih uputstava napiše povezan i jasan sastav
- objasni svoje doživljaje
- argumentuje svoje tvrdnje
- zna da upotrebljava odgovarajuće izraze
- pravilno primjenjuje gramatička i pravopisna pravila.

Pisanjem funkcionalnog teksta učenik treba da pokaže da

- zna da razlikuje i primjenjuje različite funkcionalne stilove u pisanju (vijest, izvještaj, intervju, reportaža, zahvalnica, molba, žalba, pismo – formalno i neformalno, čestitka, konkurs, oglas).

TEST IZ MATEMATIKE

Učenici su rješavali po 20 zadataka od kojih je 8 bilo višestrukog izbora i 12 otvorenog tipa.

Prilikom sastavljanja testa vodilo se računa da se poštuje procentualna zastupljenost po oblastima, kao što je dato u Ispitnom katalogu. Rješavanje zadataka koji su bili u testu zahtijevalo je primjenu različitih nivoa kognitivnih sposobnosti.

U testovima koji se pripremaju za maturalni i stručni ispit dio zadataka je isti. Vodi se računa da su zajednički zadaci oni za koje se očekuje da će za učenike gimnazije biti u kategoriji lakih, rijetko srednje teških zadataka.

TEST IZ STRANIH JEZIKA

Test iz stranih jezika je obuhvatao četiri područja - slušanje, čitanje, gramatika/leksika i pisanje, od kojih svako donosi po 25 od ukupno 100 bodova.

Test za gimnaziju trajao je tri sata, a za stručnu školu dva sata.

Za učenike koji su jednu ili dvije školske godine boravili i školovali se u inostranstvu, Ispitni centar je 18 i 19. juna 2018. organizovao ispite u svojim prostorijama.

Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost/ Albanski jezik i književnost polagalo je 12 učenika gimnazije i 10 učenika četvorogodišnjih stručnih škola. Engleski jezik polagalo je 10 učenika gimnazije i 5 učenika četvorogodišnjih stručnih škola.

Matematiku su polagali 2 učenika četvorogodišnje stručne škole.

2.3 Analiza rezultata

Rezultati ispita izraženi su u ocjenama od 1 do 5. Detaljna analiza koja sadrži distribucije ocjena po pojedinim predmetima i uporedne prikaze ocjena data je tabelarno i grafički u *Izveštaju o maturalnom i stručnom ispitu 2018* koji će biti dostavljen kreatorima obrazovne politike (Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva). Pored analize rezultata, urađena je analiza svakog testa, svakog zadatka i dati su primjeri zadataka po nivoima težine.

Tabela 2 - Broj učenika po predmetima-maturalni ispit, junski rok i prosječno postignuće

PREDMET		Broj prijavljenih učenika	Broj učenika koji su izašli na ispit	Prosječna ocjena
Maternji jezik i književnost	Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	1981	1964	2,94
	Albanski jezik i književnost	228	216	2,59
Prvi strani jezik	Engleski jezik	1738	1706	3,83
	Ruski jezik	18	18	2,94
Matematika		456	455	3,51
UKUPNO		4421	4359	

Tabela 3 - Broj učenika po predmetima-stručni ispit, junski rok i prosječno postignuće

PREDMET		Broj prijavljenih učenika	Broj učenika koji su izašli na ispit	Prosječna ocjena
Maternji jezik i književnost	Crnogorski – srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	3682	3576	2,82
	Albanski jezik i književnost	38	38	2,26
Prvi strani jezik	Engleski jezik	3427	3266	2,78
	Ruski jezik	110	108	2,70
	Njemački jezik	7	6	2,00
	Francuski jezik	2	2	-
Matematika		219	207	3,01
UKUPNO		485	7203	

Maturalni ispit iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti je u avgustovskom ispitnom roku polagalo 63 učenika. Prosječna ocjena je 2,33. Albanski jezik i književnost je polagalo 15 učenika. Prosječna ocjena je 2,40.

Engleski jezik je polagalo 50 učenika. Prosječna ocjena je 2,94. Matematiku je polagalo 6 učenika. Prosječna ocjena je 3,50.

Stručni ispit iz Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti su u avgustovskom ispitnom roku polagala 173 učenika. Prosječna ocjena je 2,42. Albanski jezik i književnost je polagalo 5 učenika. Prosječna ocjena je 2,00.

Engleski jezik je polagalo 259 učenika. Prosječna ocjena je 2,38. Matematiku je polagalo 5 učenika. Prosječna ocjena je 2,00.

2.4 Priprema i realizacija maturalnog ispita iz izbornih predmeta i stručnog ispita iz stručno-teorijskog predmeta i stručnog rada

Maturalni ispit za školsku 2017/18. godinu sastojao se iz obaveznih i izbornih predmeta, a stručni ispit sastojao se iz opšteobrazovnog dijela i stručnog dijela (stručno-teorijskog ispita i stručnog rada). Ispitni centar je imao svoju ulogu u pripremi za realizaciju maturalnog ispita iz izbornih predmeta i stručnog dijela stručnog ispita u dijelu pripreme ispitnih pitanja. Za ovu svrhu korišćeni su katalogi iz predmetnih sadržaja važećih ispitnih programa. Sama realizacija ovih ispita povjerena je školama.

Maturalni ispit - izborni predmeti

Izborni predmeti maturalnog ispita polagali su se usmenim putem pred ispitnim komisijama koje su obrazovane u školama. Ispitnu komisiju čine predsjednik, stalni član i član ispitivač. Komisija ima i zapisničara.

Zadatak Ispitnog centra bio je da s predstavnicima aktiva predmeta, koji na osnovu maturalnog standarda učenici mogu izabrati za polaganje, usaglasi ispitna pitanja za usmeni dio maturalnog ispita.

Kombinaciju ispitnih pitanja i formiranje ispitnih »listica« za usmeni dio maturalnog ispita iz izbornih predmeta uradili su zaposleni u Ispitnom centru u saradnji sa odabranim profesorima iz škola.

Na osnovu podataka iz škola o broju ispitnih komisija, štampan je i adekvatan broj kompleta ispitnih listica. Listice se u sigurnosnim vrećicama dostavljaju školama prema potrebi, zavisno od interesovanja učenika za pojedine predmete najkasnije do februara tekuće godine, škole ih čuvaju u dogovoru sa Ispitnim centrom. Listice se otvaraju u školama na dan ispita. Kompleti ispitnih listica za usmeni dio (za izborne predmete) maturalnog ispita prevedeni su na albanski jezik.

➤ Stručni ispit – stručno-teorijski predmeti i stručni rad

Stručno-teorijski predmeti na stručnom ispitu se polažu na način utvrđen predmetnim ispitnim katalogima, a stručni rad se polaže na način utvrđen ispitnim katalogima stručnog rada, u skladu s obrazovnim programima.

Ispit iz stručno-teorijskog predmeta polaže se usmeno, u skladu s ispitnim katalogima nastavnog predmeta.

Zadatak Ispitnog centra bio je da s predstavnicima aktiva stručno-teorijskih predmeta usaglasi ispitna pitanja za usmeni dio stručnog ispita.

Listice se u sigurnosnim vrećicama dostavljaju školama prema potrebi, zavisno od interesovanja učenika za pojedine predmete najkasnije do februara tekuće godine, škole ih čuvaju u dogovoru sa Ispitnim centrom. Listice se otvaraju u školama na dan ispita.

Obzirom da se neki novi obrazovni programi i moduli naknadno uključuju, bilo je potrebno uraditi pitanja/listice za obrazovni program Poljoprivredni tehničar.

Za ovaj program pitanja su uradili profesori beranske stručne škole u periodu januar-mart 2017. U pitanju su listice za 4 predmeta: *vinogradstvo; voćarstvo; stočarstvo; ratarstvo i povrtarstvo.*

Kompleti ispitnih listica za usmeni dio (za izborne predmete) maturalnog ispita prevedeni su na albanski jezik.

Izrada i odbrana stručnog rada - kandidat na ispitu treba da pokaže:

- da poznaje određenu stručnu oblast,
- da je samostalan u planiranju, izradi, vrednovanju i odbrani rada i dr.

3. EKSTERNA PROVJERA ZNANJA NA KRAJU TREĆEG CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE

Eksterna provjera znanja na kraju III ciklusa osnovne škole je standardizovana eksterna provjera školskih postignuća učenika na kraju IX razreda osnovnoškolskog obrazovanja. Ovakva odluka našla je utemeljenje u Zakonu o osnovnom obrazovanju i vaspitanju (član 56). Na kraju trećeg ciklusa vrši se eksterna provjera znanja učenika iz: Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti/Albanskog jezika i književnosti, Matematike i jednog predmeta koji učenik izabere sa liste obaveznih predmeta, a koji se izučavaju u III ciklusu najmanje u dva razreda. Učenici ne mogu izabrati Fizičko vaspitanje, Muzičku i Likovnu kulturu.

Za pripremu zadataka zadužen je Ispitni centar, a provjeru znanja vrši Ispitni centar u saradnji sa školom. Način i postupak provjere znanja učenika propisuje Ministarstvo prosvjete.

Provjeravaju se znanja zasnovana na ključnim djelovima nastavnog programa pokazujući nivo pojedinačnih postignuća učenika za predmete koji se polažu na ovoj provjeri znanja.

Ispitni centar je u saradnji sa školama, ove školske godine, organizovao eksternu provjeru znanja na kraju III ciklusa osnovne škole. Radi što bolje pripreme urađena je analiza rezultata i procedura eksterne provjere znanja u školskoj 2016/2017. godini. Kako bi organizacija provjere znanja bila realizovana u svim školama na isti način i po jednakim pravilima i procedurama, pripremljeno je detaljno Uputstvo za realizaciju. Realizovane su obuke za glavne ocjenjivače i pisanje ajtema.

Ova provjera znanja je organizovana 23, 24. i 25. maja 2018. godine, a prijavljeno je 7391 učenika, koji su raspoređeni u odgovarajuće prostorije (najviše po 15 učenika u jednoj prostoriji). Za ovaj ispit Ispitni centar je angažovao po 160 školska koordinatora (pet osnovnih škola nije imalo učenika u 9. razredu). Školski koordinatori su obučili test-administratore, koji su pratili regularnost u učionicama, a ocjenjivali su predmetni nastavnici koji ne predaju IX razredu i to komisijski.

Prilagođavanje eksternog ispita u IX razredu je rađeno za 81 učenika, 76 na službenom jeziku i 5 na albanskom jeziku. Učenici s posebnim obrazovnim potrebama su radili test koji su, vodeći računa o vrsti smetnji, sastavili njihovi nastavnici u školi. Nastavnici su test prilagođavali na osnovu seta pitanja urađenog u Ispitnom centru u saradnji s defektologom resursnog centra.

Sve procedure praćene su Formularom u kojem se može vidjeti ko je dežurao u kojoj učionici i koji nastavnici su ocjenjivali koje testove. Unos podataka radili su IT koordinatori, koji su i poslali podatke Ispitnom centru. Ispitni centar je uradio **analizu podataka** i kontrolno ocjenjivanje na reprezentativnom uzorku. Analiza će biti prezentovana direktorima škola. Biće napravljen detaljan izvještaj koji će sadržavati sve relevantne informacije za kreatore obrazovne politike (Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva).

Tabela 4 - Broj učenika po predmetima i prosječno postignuće

Predmet	Broj prijavljenih učenika	Broj učenika za koje su dostavljeni rezultati	Prosječno postignuće
Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost	7101	6892	50,81%
Albanski jezik i knjiženost	290	286	39,98%
Matematika	7391	7305	49,27%
Engleski jezik	4983	4915	65,93%
Italijanski jezik	70	69	52,08%
Ruski jezik	227	227	64,94%
Francuski jezik	20	20	62,89%
Njemački jezik	58	57	53,65%
Istorija	128	117	49,38%
Geografija	1255	1245	50,97%
Biologija	515	510	49,89%
Hemija	89	86	73,78%
Fizika	45	45	61,76%

Ispitni centar je svim školama poslao set pitanja za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama iz sljedećih predmeta: Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti, Albanskog jezika, Matematike, Matematike na albanskom jeziku, Engleskog jezika, Engleskog jezika na albanskom jeziku, Ruskog jezika, Njemačkog jezika na albanskom jeziku, Italijanskog jezika, Istorije, Geografije, Biologije, Biologije na albanskom jeziku.

Zadaci su urađeni u saradnji sa defektologom i saradnicima iz Resursnog centra.

U ovoj školskoj godini 81 učenik sa posebnim obrazovnim potrebama učestvovao je u eksternoj provjeri znanja na kraju trećeg ciklusa osnovne škole.

4. TESTIRANJE UČENIKA NA KRAJU DRUGOG CIKLUSA

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju (Službeni list RCG br. 47/17) od školske 2017/2018 godine uvedeno je testiranje učenika na kraju drugog ciklusa, na osnovu eksterno pripremljenih zadataka. Sav test-materijal je pripremljen u Ispitnom centru.

Postignuća učenika testiraju se iz jednog od navedenih predmeta: crnogorskog, odnosno maternjeg jezika, matematike, engleskog jezika ili odabranih poglavlja iz prirodnih i društvenih nauka.

Testiranje nema za cilj vrednovanje individualnog rada učenika i nastavnika, niti se na osnovu dobijenih rezultata pravi poređenje među školama. Nema javnog publikovanja podataka kojima se može identifikovati bilo koji učenik, nastavnik ili škola. Testiranje daje pouzdane podatke o predmetnom kurikulumu, njegovoj prilagođenosti učenicima određenog uzrasta i ključnim faktorima koji utiču na postignuće učenika.

Testiranjem utvrđujemo u kojoj mjeri su učenici usvojili ključna znanja i vještine koje stiču tokom školovanja, što omogućava kreatorima obrazovne politike bolje praćenje i unapređivanje kvaliteta obrazovanja.

Za sprovođenje i organizaciju ovog testiranja bio je uključen veliki broj saradnika iz škola. Test je bio sastavljen od pitanja iz odabranih poglavlja iz prirodnih i društvenih nauka: prirode (131 ajtem), poznavanja društva, istorije i biologije (151 ajtem).

Ispitni centar je pripremio testove, formulare, kao i Uputstva za školske koordinatore i test-administratore kako bi se testiranje u svim školama sprovelo pod jednakim uslovima. Održane je sastanak sa školskim koordinatima na kom su detaljno pojašnjene procedure i obaveze vezane za realizaciju testiranja. Realizovane su obuke za izradu Ispitnog programa na kraju II ciklusa osnovnog obrazovanja i obuka za izradu test zadataka programa za potrebe testiranja na kraju drugog ciklusa osnovne škole.

Testiranje je realizovano 10. maja 2018. godine za 5149 učenika 6. razreda osnovne škole. Podaci o broju odjeljenja VI razreda po školama i broju učenika po odjeljenjima, koji su nam potrebni, preuzimaju se iz baze MEIS-a.

U svim školama testiranje je počelo u isto vrijeme, u 12 časova. Učenici su radili test u svojim učionicama. Vrijeme rešavanja testa je bilo 60 minuta.

Test je bio sastavljen od pitanja iz odabranih poglavlja iz prirodnih i društvenih nauka: prirode, poznavanja društva, istorije i biologije. Ukupno je napravljeno 28 različitih test-knjižica, tako da su učenici radili različite test knjižice.

Škole su dobile test materijal na dan testiranja. Sigurnosne vrećice s test-knjižicama su se otvarale u učionici, pred učenicima, neposredno pred početak testiranja.

Nakon završenog testiranja test-materijal je istog dana vraćen Ispitnom centru, gdje se organizuje pregledanje.

5. DRŽAVNO TAKMIČENJE ZNANJA

Takmičenje je održano na Ekonomskom fakultetu 24. februara 2018. godine za osnovne škole i 25. februara za srednje škole. Takmičenje iz programiranja i usmenog dijela iz stranih jezika održalo se 3. marta 2018. godine.

Na Državnom takmičenju osnovci su se takmičili iz Matematike u VI razredu i IX, dok su se iz Fizike, Hemije, Biologije, Engleskog, Ruskog, Francuskog, Italijanskog i Njemačkog jezika takmičili samo u IX razredu. Srednjoškolci su se takmičili iz Matematike, Fizike, Hemije, Biologije, Istorije, Geografije, Programiranja i iz stranih jezika u IV razredu. Škole su za takmičenje mogle prijaviti i učenike nižih razreda ukoliko su učenici dodatnim radom savladali predviđeni program i osvojili nagradu na školskom takmičenju. U tabeli br. 7 dat je broj takmičara iz osnovnih škola po predmetima, a u tabeli br. 8 broj učesnika iz srednjih škola, po predmetima.

Za takmičare čiji je maternji jezik albanski testovi su prevedeni.

Tabela 5 - Broj učesnika iz osnovnih škola, po predmetima

Predmet	Razred	Br. učesnika
MATEMATIKA	VI	51
MATEMATIKA	IX	37
FIZIKA	IX	22
HEMIJA	IX	25
BIOLOGIJA	IX	29
ENGLISKI JEZIK	IX	145

FRANCUSKI JEZIK	IX	12
ITALIJANSKI JEZIK	IX	17
NJEMAČKI JEZIK	IX	13
RUSKI JEZIK	IX	20
Ukupno		371

Tabela 6 - Broj učesnika iz srednjih škola, po predmetima

Predmet	Razred	Br. učesnika
MATEMATIKA	IV	17
FIZIKA	IV	12
HEMIJA	IV	9
BIOLOGIJA	IV	13
ENGLESKI JEZIK	IV	58
FRANCUSKI JEZIK	IV	7
ITALIJANSKI JEZIK	IV	13
NJEMAČKI JEZIK	IV	10
RUSKI JEZIK	IV	15
PROGRAMIRANJE	IV	14
GEOGRAFIJA	II	33
ISTORIJA	III	16
Ukupno		253

Organizator Državnog takmičenja u znanju, Ispitni centar, dodijelio je diplome takmičarima koji su osvojili jedno od prvih tri mjesta.

Ispitni centar je organizovao pripremu i snosio troškove učešća na međunarodnim olimpijadama:

- 35. balkanskoj matematičkoj olimpijadi koja je održana u Beogradu, Srbija, od 7. do 12. maja 2018. **Učenici Nina Mitrović i Ognjen Đuković su osvojili bronzane medalje.**
- 22. juniorskoj balkanskoj matematičkoj olimpijadi koja je održana na Rodosu, Grčka, od 19. do 24. juna 2018. **Učenici Ognjen Kovačević i Andrija Glomazić osvojili su bronzane medalje.**
- 26. balkanskoj olimpijadi iz Informatike koja je održana u Temišvaru, Rumunija, od 7. do 13. jula 2018.
- 50. međunarodnoj olimpijadi iz Hemije koja je održana u gradu Pragu, Češka i Bratislavi, Slovačka, od 19. do 29. jula 2018.
- 59. međunarodnoj olimpijadi iz Matematike koja je održana u Cluj, Napoca - Rumunija, od 7. do 14. jula 2018. **Učenica Nina Mitrović je na ovom takmičenju dobila pohvalu.**
- 49. međunarodnoj olimpijadi iz Fizike koja je održana u Lisabonu, Portugal, od 21. do 29. jula 2018.
- 29. međunarodnoj olimpijadi iz Biologije koja je održana u Teheranu, Iran, od 15. do 22. jula 2018. **Učenik Marko Šušić je na ovom takmičenju dobio pohvalu.**
- 30. međunarodnoj olimpijadi iz Informatike koja je održana u Tsukuba ibaraki, Japan, od 1. do 8. avgusta 2018.
- 5. mediteranskoj omladinsko matematičkoj takmičenju koje je održano u Rimu, Italija, od 18. do 21. jula 2018. **Učenici Majda Šukurica, Emir Hadžajlić, Mia Raičević i Milivoje Karadžić su osvojili bronzane medalje.**

6. REALIZACIJU PISA 2018 GLAVNOG TESTIRANJA

PISA – Programme for International Student Assessment (Program za međunarodno testiranje učenika) je najveće međunarodno istraživanje u oblasti obrazovanja podržano od strane OECD-a u kome su u prethodnom ciklusu učestvovala 72 zemlje. PISA testiranje ima sljedeće karakteristike:

- ispituje učenike starosne dobi oko 15 godina,
- ocjenjuje pripremljenost učenika za život i
- mjeri postignuća učenika iz oblasti čitanja, matematike i prirodnih nauka.

PISA testiranje omogućava međunarodnu uporedivost podataka o znanjima i vještinama mladih na kraju obaveznog školovanja, a takođe se dobija slika o načinima na koje se znanja i vještine koriste u situacijama iz svakodnevnog života. Rezultati istraživanja koriste se da škole, obrazovni sistemi i Vlada identifikuju oblasti koje treba poboljšati.

Glavno testiranje sedmog ciklusa PISA istraživanja održano je od 12. marta do 12. maja 2018. godine.

U okviru priprema za testiranje timovi sastavljeni od predstavnika krovnih obrazovnih institucija obilazili su škole upoznavajući nastavnike i učenika sa svrhom i značajem PISA testiranja. Realizovana je obuka nastavnika o PISA zadacima. Sve škole su dobile linkove sa PISA zadacima. Realizovane su obuke školskih koordinatora i test administratori.

Uzorkom je obuhvaćena 61 škola, od toga 49 srednjih i 12 osnovnih. Tokom osam sedmica 6.880 petnaestogodišnjaka, većinom učenika prvog razreda srednje škole, rješavalo je test na kompjuteru. Ispitni materijali iz oblasti čitanja, matematike i nauke bili su na crnogorskom i na albanskom jeziku. Direktori škola i učenici ispunjavali su elektronski upitnik o učenju i nastavi. Odgovore učenika na testu elektronski je kodiralo 26 ocjenjivača, a dva su kodirala odgovore iz upitnika.

U realizaciji PISA testiranja učestvovala su 62 školska koordinatora, 128 test-administratora i dva eksterno angažovana supervizora kvaliteta PISA testiranja. U kompjuterskim učionicama održano je blizu 300 sesija testiranja, a zbog velikog broja učenika iz uzorka testiranje u velikim školama trajalo je do pet dana.

Rezultati PISA testiranja biće objavljeni 3. decembra 2019. godine. Ispitni centar pripremiće nacionalni izvještaj o postignućima crnogorskih učenika.

7. REALIZACIJA TIMSS 2019 PROBNOG TESTIRANJA

U 2018. godini Ispitni centar je realizovao i TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study/Trendovi u međunarodnom ispitivanju obrazovnih postignuća iz matematike i prirodnih nauka) probno testiranje. TIMSS je veliki međunarodni projekat u čijem je fokusu ispitivanje postignuća učenika iz matematike i prirodnih nauka. Riječ je o projektu Međunarodnog udruženja za evaluaciju obrazovnih postignuća (International Association for the Evaluation of Education Achievement – IEA), a stručno rukovođenje istraživanjem, na međunarodnom planu, predvodi ogranak ovog udruženja – Međunarodni istraživački centar za TIMSS i PIRLS sa Boston koledža.

TIMSS istraživanje se realizuje od 1995. godine u okviru četvorogodišnjih istraživačkih ciklusa. U TIMSS-u se, po pravilu, ispituju postignuća učenika (u zavisnosti od obrazovnog sistema zemlje učesnice) na kraju četvrtog i na kraju osmog razreda (odnosno, na kraju četvrtе i osme godine formalnog školovanja) tj. na kraju petog i devetog razreda. Zemlje koje učestvuju u TIMSS-u imaju mogućnost da istraživanje sprovedu u oba razreda ili u jednom od njih.

Nakon višemjesečne intenzivne pripreme, Ispitni centar je, u periodu od aprila do juna 2018. godine realizovao TIMSS 2019 Probno testiranje. Testiranje je realizovano na uzorku od 28 škola i oko 1300 učenika. Testiranje je obuhvatalo: popunjavanje test knjižica i upitnika za svakog učenika. Pored toga, svaki učenik je imao i upitnik za roditelje. Škole su imale upitnike za škole i nastavnici, koji odabranim odjeljenjima predaju Prirodu i Matematiku, su takođe popunjavali Upitnik. Posle prikupljanja materijala od škola, u Ispitnom centru je realizovano ocjenjivanje i unos podataka.

8. PROVJERA ZNANJA CRNOGORSKOG JEZIKA ZA PRIJEM U CRNOGORSKO DRŽAVLJANSTVO

Na osnovu člana 8, stav 45 Zakona o crnogorskom državljanstvu, Vlada Republike Crne Gore je na sjednici od 31. jula 2008. godine donijela Odluku o određivanju stručne organizacije za utvrđivanje kriterijuma i provjeru znanja crnogorskog jezika u postupku prijema u crnogorsko državljanstvo. Prema ovoj odluci, Ispitni centar utvrđuje kriterijum i vrši provjeru znanja crnogorskog jezika.

Tokom 2018. godine, Ispitni centar je na osnovu svjedočanstva/diplome o završenoj školi na području Crne Gore, bivše SFRJ, SRJ i SCG, izdao potvrde o znanju crnogorskog jezika za 306 kandidata. Za 96 kandidata koji nijesu posjedovali navedenu dokumentaciju organizovano je polaganje ispita iz crnogorskog jezika, a prema predviđenom programu i pred stručnom komisijom.

9. NACIONALNE STRUČNE KVALIFIKACIJE

Tokom 2018. godine ka Ministarstvu prosvjete upućeni su prijedlozi za izdavanje licence, po osnovu isteka licence za rad ispitivača za sljedeće kvalifikacije: *turistički/a vodič/kinja, pomoćni/a frizer/ka, muški frizer/ka, ženski frizer/ka*.

Predstavnici Ispitnog centra učestvovali su u radu Radne grupe za izradu *Pravilnika o načinu i postupku provjere znanja, vještina i kompetencija u postupku sticanja nacionalne stručne kvalifikacije kao i sastav, način rada i druga pitanja od značaja*

za rad komisije, kojim aktom će se bliže definisati i buduća uloga Ispitnog centra u validaciji neformalnog i informalnog učenja, kao i u izradi Pravilnika o bližem načinu i postupku izdavanja i oduzimanja licence za rad ispitivača, kao i obliku i sadržaju licence za rad ispitivača.

10. OSTALE AKTIVNOSTI

U 2018. godini, Ispitni centar je imao predstavnike i na sljedećim seminarima, konferencijama, prezentacijama, radnim tijelima i sl.:

- Direktorica Ispitnog centra je učestvovala na 45. i 46. sastanku Upravnog odbora PISA;
- Obuka ocjenjivača (kodera) zadataka iz čitalačke, naučne i matematičke pismenosti za PISA 2018;
- Predavanju Ključne kompetencije za budućnost mladih generacija, prof dr Aleksandra Baučala, CANU;
- Regionalna EPALE konferenciji (EPALE – Electronic Platform for Adult Learning in Europe – elektronska platforma za učenje odraslih u Evropi) u Budvi;
- Svečanost Unije srednjoškolaca Crne Gore (3 godine postojanja unije);
- Medijske promocije PISA testiranja;
- Sjednica Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport na temu „Zaštita djece na internetu“
- Prezentacija „Uređenje sistema obrazovanja odraslih - Elektronska baza podataka organizatora; obrazovanja odraslih i andragoško osposobljavanje nastavnog kadra“ u organizaciji Centra za stručno obrazovanje;
- Konstitutivna sjednici Radne grupe za poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura;
- Seminar na temu Liderstvo i upravljanje vremenom u okviru manifestacije XVII Dani obrazovanja i učenja odraslih u organizaciji Centra za stručno obrazovanje;
- Završna EPALE konferenciji u okviru teme „Andragoške kompetencije nastavnika u organizaciji Centra za stručno obrazovanje“;
- Predstavljanje nacrtu Analize inter-sektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori u organizaciji UNICEF-a;
- Konferencija Unije direktora škola;
- Konferencija „SIGURNE ŠKOLE!-Kako prevenirati vršnjačko nasilje u školskom okruženju, koja je dio projekta „Koalicija protiv vršnjačkog nasilja u crnogorskim školama, i koju sprovode NVO Juventas, Udruženje Roditelji, Unija srednjoškolaca Crne Gore i Centar za podršku lokalnog i regionalnog razvoja (CeP) uz finansijsku podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori;
- Savjetodavni odbor u projektu Koalicija protiv vršnjačkog nasilja- Udruženje roditelja;
- Radna grupa za izradu Akcionog plana za rad sa nadarenim učenicima;
- Komisija za dodjeljivanje zvanja nastavnicima;
- Radna grupa za pregovaračko poglavlje 18;
- Radna grupa za andragoško osposobljavanje organizatora obrazovanja odraslih;
- Radna grupa za kvalitet u obrazovanju na izvještaju Kvalitet i pravednost obrazovanja u Crnoj Gori: rezultati studije PISA 2015. i preporuke za obrazovne politike;
- Konferencija Unapređenje kvaliteta nastave i učenja u Crnoj Gori u organizaciji British Council-a;
- Četvrta nacionalna konferencija za nastavnike engleskog jezika ELTAM Dan 2018 u organizaciji Udruženja nastavnika engleskog jezika Crne Gore ELTAM;
- Webinar “The CEFR Companion Volume and Practical Considerations for Implementation” u organizaciji Savjeta Evrope;
- Sastanak s predstavnicima Goethe Instituta;
- Radna grupa za ujednačavanje elemenata, kriterijuma i instrumenata ocjenjivanja u osnovnim školama;
- Seminar za profesore francuskog jezika;
- TIMSS – obuka za ocjenjivače zadataka iz matematike i naučne pismenosti;
 - Sastanak nacionalnih koordinatora za TIMSS;
 - Sastanak nacionalnih koordinatora za PIRLS;
 - Sastanak Data manager-a za TIMSS;
 - Radna grupa za izradu predloga Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu, postupku i vrednovanju kriterijuma za upis u gimnaziju;
 - Komisija za primjenu Metodičkog uputstva o ocjenjivanju po ishodima iz Matematike;

Vaka Đurovića bb
81000 Podgorica
+382 20 665 590
+382 20 665 589
www.iccg.co.me
ic@iccg.edu.me